Aan de vaste commissie Asiel & Migratie

Werkgroep Kind in azc

De Vrolijkheid
Defence for Children Nederland
INLIA Foundations
Kinderpostzegels
Save the Children
UNHCR, de VN-Vluchtelingenorgan
VluchtelingenWerk Nederland
War Child

Datum 3 september 2026

Betreft: brief uit naam van Werkgroep Kind in azc ten behoeve van het commissiedebat Asiel en Migratie van 10 september 2026

Geachte leden van de vaste commissie Asiel & Migratie,

Namens de Werkgroep Kind in azc, een gevestigde coalitie van acht organisaties die zich sinds 2010 inzet voor de rechten en het welzijn van kinderen in de asielopvang, richten wij ons tot u in aanloop naar het commissiedebat Vreemdelingen - en asielbeleid dat op 10 september zal plaatsvinden.
De onderwerpen die wij in deze brief aankaarten zijn uiteenlopend, maar raken allen de rechten van het kind. We gaan in op:

1. Uitvoering van de Spreidingswet en de situatie in Ter Apel
2. Signalen na de inwerkingtreding van het EU Asiel- en Migratiepact
3. Toename niet schoolgaande alleenstaande minderjarigen
4. Zorgen om jeugdgezondheidszorg in de asielopvang
5. Psychosociale ondersteuning en inbedding in de Rijksbegroting
6. Alleenstaande minderjarigen die volwassenheid bereiken
7. De kracht van herhaling: uitgangspunten van Werkgroep Kind in azc

Op dit moment verblijven 6913 kinderen in noodopvang en 728 kinderen in de crisisnoodopvang. Als reactie op deze voortdurende situatie met kinderen in de (nood)opvanglocaties vragen wij u voor het commissiedebat Vreemdelingen- en Asielbeleid van 10 september 2026 onderstaande zaken aan de kaak te stellen.

1. Uitvoering van de Spreidingswet en de situatie in Ter Apel
Uit recente brieven van de Minister blijkt dat het uw Kamer bekend is met de hoge bezettingsgraad van de reguliere opvangplekken en de noodopvang en het aanhoudende tekort aan opvangplekken. De oorzaken hiervan zijn tevens duidelijk, namelijk onder andere de achterstanden op de taakstelling huisvesting statushouders en verdeelbesluiten in het kader van de Spreidingswet.[1] Tegelijkertijd blijft er een gebrek aan overeenstemming in de Tweede Kamer over de uitvoering van de Spreidingswet. Op 27 mei dienden vijf volksvertegenwoordigers een initiatiefwetsvoorstel in tot intrekking van de Spreidingswet. Maar daaropvolgend werden op 6 juni tien gemeenten op trede 3 geplaatst van de interventieladder voor het interbestuurlijk toezicht op de uitvoering van de Spreidingswet. En op 4 augustus werden nog eens veertien gemeenten onder toezicht gesteld.[2] De noodzaak tot een onverkorte uitvoering van de Spreidingswet zou niet meer ter discussie moeten staan.

[1] Tweede Kamer, vergaderjaar 2025–2026, 19 637, nr. 3565; Tweede Kamer, vergaderjaar 2025-2026, 19637, nr. 3570.
[2] Tweede Kamer, vergaderjaar 2025–2026, 36955; Interbestuurlijk toezicht Spreidingswet, 3 augustus 2026.

De situatie in Ter Apel is ernstig. De vastgelopen keten heeft geleid tot gecontroleerde toegang tot de opvanglocatie in Ter Apel waardoor mensen genoodzaakt werden gedurende de dag (en in sommige gevallen de nacht) op het gras op het voorterrein te wachten. Vervolgens escaleerde de veiligheidssituatie op het voorterrein waardoor het Rode Kruis en VluchtelingenWerk Nederland hun hulpverlening tijdelijk moesten stopzetten. De verslechterde veiligheidssituatie werd veroorzaakt door een kleine groep mensen en is een directe consequentie van de gecontroleerde toegang. Het grotere probleem erachter is het tekort aan opvangplekken in heel Nederland. Dit zorgt ervoor dat de druk steeds weer bij Ter Apel komt te liggen. Met structurele overbelasting als gevolg, die op zijn beurt de leefbaarheid voor kinderen ernstig ondermijnt. De huidige situatie waarin het voormalig DISA-pand dient als dagopvang en mensen nog steeds elke dag heen en weer worden gesleept naar noodnachtopvang (waar zij soms maar enkele uren slapen) biedt geen enkele structurele oplossing, maar is slechts een doekje voor het bloeden.

Er dreigt een vicieuze cirkel te ontstaan waarin politieke kritiek op de Spreidingswet lokaal de bereidheid onder druk zet om verantwoordelijkheid te nemen voor de opvang van asielzoekers. Hierdoor ontstaat het tekort aan opvangplekken en neemt de druk op Ter Apel verder toe. De onrust en onveilige situaties die daar vervolgens uit voortkomen, voeden op hun beurt de politieke polarisatie. Ze worden opnieuw aangevoerd als argument tegen maatregelen die juist nodig zijn om tot een ordelijk, evenwichtig en menswaardig opvangstelsel te komen. Het in stand houden van de gecontroleerde toegang druist in tegen Nederlandse verplichtingen om mensen tijdige en adequate opvang te bieden nadat zij kenbaar hebben gemaakt een asiel aanvraag te willen indienen. Het is aan politiek en bestuur om deze zichzelf versterkende dynamiek te doorbreken en verantwoordelijkheid te nemen voor de gevolgen van gemaakte keuzes.

Wij pleiten voor onverkorte uitvoering van de Spreidingswet, en doorlopende, integrale en tijdige steun aan gemeenten en lokale vertegenwoordigers die voor opvang zorgen.

Wij zijn de Minister erkentelijk voor de genomen stappen om de Spreidingswet ten uitvoer te brengen. We vragen uw Kamer echter onverminderd om de Minister te verzoeken om met onder toezicht geplaatste gemeenten concrete afspraken te maken die in de nabije toekomst leiden tot een onverkorte naleving van de taakstelling en uitvoering van de Spreidingswet.

Daarnaast vragen wij uw Kamer om de Minister te verzoeken om de Kamer te informeren over de concrete stappen die het ministerie heeft gezet en nog gaat zetten om de gecontroleerde toegang in Ter Apel zo spoedig mogelijk te beëindigen.

2. Signalen na de inwerkingtreding van het EU Asiel- en Migratiepact

De Werkgroep signaleert een sterke behoefte aan tijdige, duidelijke en geïndividualiseerde informatievoorziening over de gevolgen van de inwerkingtreding van het EU Asiel- en Migratiepact. Ook voor de ‘zittende populatie’ van asielzoekers die hun aanvraag vóór 12 juni 2026 hebben ingediend. En specifiek voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv). Verschillen in behandelingstermijnen tussen deze groep en personen die hun aanvraag na de inwerkingtreding indienen, waaronder kinderen, roepen vragen op en kunnen leiden tot onzekerheid en stress voor de aanvragers en spanningen binnen opvanglocaties, met bewezen negatieve impact op het welzijn van kinderen. Gerichte (kindvriendelijke) uitleg vanuit de IND over de specifieke gevolgen voor individuele dossiers kan bijdragen aan meer duidelijkheid en rust. Deze informatievoorziening kan niet bij advocaten of andere hulpverleners neergelegd worden. Hetzelfde geldt voor nareisaanvragen die vóór of na 12 juni zijn ingediend. De emotionele impact van de gevolgen van de inperkingen van nareis zijn groot. Heldere communicatie over de gewijzigde procedures, termijnen en voorwaarden kan helpen onduidelijkheid te verminderen van

betrokken gezinsleden.

De Werkgroep is de Minister erkentelijk voor de eerdere toezegging dat kinderen alleen bij hoge uitzondering in het kader van de grensprocedure in vreemdelingenbewaring zullen worden geplaatst. Want de juridische kaders zijn helder: kinderen mogen enkel in detentie worden geplaatst wanneer goed onderbouwd kan worden dat dit in hun belang is. Het detineren van kinderen puur op basis van migratieredenen is expliciet in strijd met het internationaal recht en is een schending van kinderrechten.[3] Detentie heeft immers negatieve gevolgen op de mentale en fysieke ontwikkeling van kinderen, zoals internationaal breed erkend wordt.[4] Als detentie noodzakelijk wordt geacht moeten niet-vrijheidsbenemende alternatieven worden toegepast als standaardpraktijk voor zowel kinderen als volwassenen en, indien nodig, uitgeput worden.

We pleiten voor adequate informatievoorziening vanuit de IND aan asielzoekers en vluchtelingen inzake de gevolgen van de inwerkingtreding van het EU Asiel- en Migratiepact en recente wetgeving op lopende asielprocedures en nareisaanvragen.

Deze informatie moet toegankelijk zijn en taalbarrières dienen hierin te worden voorkomen. Daar waar genoemde informatie betrekking heeft op kinderen en/of jongeren zou het zinvol zijn dat deze opgesteld wordt voor verschillende leeftijdscategorieën.

We vragen de Minister wat de huidige stand van zaken is: worden momenteel asielzoekende kinderen gedetineerd in Nederland en zo ja, zijn dit kinderen in gezinnen of zijn zij alleenstaand? Worden niet-vrijheidsbenemede alternatieven voor detentie uitgeput in alle gevallen?

3. Toename niet schoolgaande alleenstaande minderjarigen

Op de agenda van dit commissiedebat staat ook de beleidsreactie op het rapport van Toezicht Sociaal Domein *'Samen leren, samen leven. Onderwijs en participatie van amv'ers.'* Dit rapport maakt duidelijk dat het perspectief van amv'ers structureel onderdeel moet zijn van zowel uitvoering als beleid van het internationale schakelklas onderwijs ISK en tijdelijke noodvoorzieningen. Dat gemeenten, regionaal werkende organisaties en andere betrokken organisaties een gezamenlijke ambitie dienen vast te stellen omwille van een doelmatige samenwerking, en dat de participatie van amv'ers een uitgangspositie moet zijn van het nieuwkomersonderwijs. De aankomende wetswijziging nieuwkomersonderwijs biedt de kans dit juridisch in te bedden. Bijna als vanzelfsprekend worden ook het hoge verzuimpercentage en de vele verhuizingen in de asielketen genoemd.[5] De werkgroep waardeert de ambitie om aan de aanbevelingen tegemoet te komen en doet graag de volgende twee aanvullende suggesties.

De werkgroep roept op om bij wetgeving voor nieuwkomersonderwijs niet alleen duidelijke kaders op te nemen voor onderwijsaanbod dat aansluit bij de behoeften van amv'ers, maar ook kaders voor de uitvoering van onderwijs aan deze specifieke doelgroep. Nieuwkomers komen regelmatig uit instabiele of schrijnende omstandigheden, wat betekent dat het onderwijs hierop afgestemd moet worden. Dit betekent een trauma-sensitieve benadering, door docenten die signalen van stress tijdig kunnen herkennen en hierop in kunnen spelen. Deze benadering draagt bij aan een veilig en ondersteunend school- en klasklimaat en versterkt de leerbereidheid, het lerend vermogen en draagt bij aan effectieve participatie.

---

[3] Special Representative of the Secretary-General on Violence Against Children, *End Immigration Detention of Children*, 1 februari 2024.

[4] International Detention Coalition, *Invisible scars: immigration detention and mental health*, 9 oktober 2024.

[5] Tweede Kamer, vergaderjaar 2025-2026, 2026Z14675; Samen leren, samen leven. Onderwijs en participatie van amv'ers, Toezicht Sociaal Domein, 19 januari 2025.

Gezien de aanhoudende afhankelijkheid van tijdelijke noodopvang en de negatieve effecten van veelvuldige verhuisbewegingen op de onderwijscontinuïteit, bepleit de werkgroep dat scholen en schoolbesturen in een zo vroeg mogelijk stadium worden betrokken bij de planvorming rond nieuwe opvangvoorzieningen. Door voorafgaand aan de ingebruikname van een locatie afstemming te zoeken over beschikbare onderwijscapaciteit, bereikbaarheid en benodigde faciliteiten, kan worden geborgd dat kinderen met ingang van de eerste dag van overplaatsing toegang hebben tot onderwijs.

4. Zorgen om jeugdgezondheidszorg in de asielopvang

De minister heeft de keuze gemaakt om GezondheidsZorg Asielzoekers, GZA, samen met Jong JGZ op termijn de jeugdgezondheidszorg voor asielzoekers te laten verzorgen. Zij nemen de taak over van GGD GHOR, die oorspronkelijk tot 1 oktober 2026 de jeugdgezondheidszorg voor asielzoekers zou verzorgen. In en rondom het werkveld waren grote zorgen en onzekerheden over de continuïteit van de jeugdgezondheidszorg voor asielzoekers tijdens de overbruggingsperiode van 1 oktober 2026 tot 1 juni 2027. De werkgroep is verheugd te vernemen dat GGD GHOR genoemde zorg in de overbruggingsperiode zal bieden. We zijn zowel de Minister als het COA erkentelijk voor de genomen stappen om tot een overbruggingscontract te komen. En we moedigen het feit aan dat GGD GHOR de komende drie jaar betrokken zal blijven bij de overdracht aan GZA.[6] Want de werkgroep is van mening dat de gunning aan GZA leidt tot een zeer onwenselijke wending in de manier waarop jeugdgezondheidszorg is geborgd voor asielkinderen.

Jaren is de jeugdgezondheidszorg voor asielkinderen onderdeel geweest van bestaande regionale JGZ organisaties, zoals logischerwijs voortkomt uit de Wet publieke gezondheid. Ook schrijft artikel 22 van de nieuwe Opvangrichtlijn 2024/13467 uitdrukkelijk voor dat asielzoekerskinderen hetzelfde type gezondheidszorg moeten ontvangen als de eigen minderjarige onderdanen.[7] Echter, met de gunning van de aanbesteding voor jeugdgezondheidszorg aan GZA wordt hiervan afgeweken. Met deze systeemkeuze is een transitie ingezet die veel gaat vergen van organisaties om asielkinderen de zorg te geven waar ze recht op hebben. Want de landelijke infrastructuur, zoals die voor het bereiken van schoolgaande kinderen, het Rijksvaccinatieprogramma en neonatale screeningsprogramma's zijn niet ingericht om kinderen in de asielopvang afzonderlijk te identificeren. Hiervoor moeten systemen, werkprocessen en samenwerkingsstructuren worden heringericht voor een relatief kleine groep kinderen. En hierbij is het ook de vraag of daarmee ooit dezelfde kwaliteit van zorg en bevordering van goede ontwikkeling wordt bereikt. Er wordt een parallelle structuur gebouwd om zorg te bieden op basis van afkomst. Dit gaat tegen de oproep van de Adviesraad Migratie en de Raad Openbaar Bestuur van vorig jaar in.[8] Het is niet in lijn met de Wet publieke gezondheid en niet in lijn met artikel 22 van de nieuwe Opvangrichtlijn. En het is allerminst in lijn met de rechten van het kind zoals vastgelegd in artikel 24 van het Verdrag inzake de rechten van het kind.[9] Over de gunning zijn ook Kamervragen gesteld, die vooralsnog onbeantwoord zijn. Deze vragen zijn pertinent en vragen om beantwoording, ook ondanks de nieuwe situatie in de overbruggingsperiode.[10]

We verzoeken dringend dat de Minister borgt dat zorg voor asielkinderen op dezelfde basis wordt verstrekt als aan ieder kind op Nederlands grondgebied.

---

[6] COA, Continuïteit jeugdgezondheidszorg voor asielzoekerskinderen per 1 oktober geborgd, 26 augustus 2026.
[7] Opvangrichtlijn 2024/1346.
[8] Asielopvang als maatschappelijke opgave | Adviesraad Migratie, 26 maart 2025, p. 12. Hierin wordt aangegeven dat asielopvang als gewone maatschappelijke opgave gezien dient te worden, zoals zorg dat ook is.
[9] Verdrag inzake de rechten van het kind, New York, 20-11-1989.
[10] Tweede Kamer, vergaderjaar 2025-2026, vraag 2026Z09186.

We doen een dringend verzoek aan de Minister om de door de leden Westerveld en Bushoff gestelde vragen zo spoedig mogelijk te beantwoorden.

5. Psychosociale ondersteuning en inbedding in de Rijksbegroting

In deze brief benadrukken wij nogmaals het grote belang van de uitvoer van de aangenomen motie van het lid Podt (D66) van 2 oktober 2025, waarin wordt verzocht om te zorgen dat psychosociale ondersteuning voor minderjarigen structureel wordt verankerd in het aanbod van alle vormen van asielopvang.[11] Deze ondersteuning is al jaren afhankelijk van tijdelijke projectfinancieringen, met gevolgen voor het borgen van de continuïteit. Kinderen en jongeren in de asielopvang hebben nog steeds in toenemende mate te maken met langdurige onzekerheid en instabiliteit. De inwerkingtreding van het EU Asiel- en Migratiepact heeft dit voor de 'zittende populatie' zelfs verslechterd nu hun procedures jaren langer kunnen duren en er nog meer onduidelijkheid is over nareis van gezinsleden. De negatieve gevolgen hiervan voor de mentale gezondheid en ontwikkeling van kinderen en jongeren zijn groot.[12] Psychosociale ondersteuning is een basisvoorwaarde van goede opvang, zeker in een keten die is vastgeslopen en waarin uitzichtloosheid dominanter wordt.

De noodzaak voor psychosociale ondersteuning aan kinderen en jongeren in azc's en voor adequate begeleiding van alleenstaande minderjarigen moet gezien worden. De logische stap hierna is een correcte inbedding van toereikende financiering hiervoor in de aanstaande Rijksbegroting.

We pleiten voor een correcte inbedding van de financiering voor psychosociale ondersteuning aan kinderen en jongeren in in de asielopvang en verzoeken dringend dat de Minister duidelijkheid geeft over de stand van zaken in de uitvoering van motie Podt.

6. Alleenstaande minderjarigen die volwassenheid bereiken

De positie van alleenstaande minderjarige vreemdelingen, zeker rond het bereiken van de leeftijd van achttien jaar, vraagt om structurele aandacht. De overgang naar volwassenheid vormt voor deze jongeren een extra kwetsbaar moment, waarin het wegvallen of afschalen van begeleiding en onduidelijkheid over huisvesting kan leiden tot vergrote kwetsbaarheid en problematiek. De uitgesproken intentie in de beleidsbrief Asiel en Migratie van 24 april jl. om deze begeleiding te verlengen vraagt om concrete uitwerking en inbedding.

We verzoeken dringend dat de Minister een concreet plan voor de verlengde begeleiding van alleenstaande minderjarige vreemdelingen rond hun achttiende levensjaar formuleert. We benadrukken hierbij dat voortzetting van begeleiding van afgewezen alleenstaande minderjarigen even zo noodzakelijk is als voortdurende begeleiding van alleenstaande minderjarigen die in procedure zitten.

7. De kracht van herhaling

Tenslotte maken we van de gelegenheid gebruik om een aantal van onze uitgangspunten middels deze brief nogmaals onder de aandacht te brengen.

Minimaliseer overplaatsingen en bevorder stabiliteit

Kinderen in de opvang worden vaak meerdere keren per jaar overgeplaatst, met grote gevolgen voor hun ontwikkeling. Nu de nieuwe vorm en structureel verhoogde financiering voor het COA ook door de

[11] Tweede Kamer, vergaderjaar 2025–2026, 19 637, nr. 3486.

Eerste Kamer is aangenomen, is het van belang dat er ingezet wordt op kindvriendelijke opvang.[13] Wij vragen daarom om beleid dat overplaatsingen tot een minimum beperkt, onder meer door:

- Onverkorte naleving van de gemeentelijke taakstelling en uitvoering van de Spreidingswet;
- Het loskoppelen van opvang en asielprocedure, zodat kinderen tijdens de procedure niet onnodig hoeven te verhuizen;
- Investeren in stabiele, structurele en bij voorkeur kleinschalige opvang;
- Wettelijke borging van tijdige informatie aan ouders, zoals vastgelegd in de motie-Piri, 2025.[14]

Verbeter de leefomstandigheden in de opvang
Zorg dat elke locatie voldoet aan minimale eisen voor privacy, veiligheid, kindvriendelijkheid en zelfredzaamheid**.** Werkgroep Kind in azc heeft hiervoor Uitgangspunten Kindvriendelijke en Veilige Asielopvang (2025) opgesteld, dat als kwaliteitskader kan dienen. Tevens aangehecht in bijlage 1.

Versterk toegang tot onderwijs, zorg en dagbesteding
Elk kind moet snel toegang krijgen tot onderwijs, jeugdgezondheidszorg en psychosociale ondersteuning. En een kindvriendelijk azc is een azc met betekenisvolle dagbesteding en participatie.

- Structurele uitvoering van de motie-Podt, 2025, is hiervoor noodzakelijk;
- Kinderen dienen met voorrang geplaatst te worden in opvanglocaties met onderwijsvoorzieningen en ruimte voor spel en recreatie;
- Crisis- en noodopvanglocaties zijn hiervoor ongeschikt en kinderen horen hier niet geplaatst te worden.[15]

Investeer in betekenisvolle kindparticipatie en informatievoorziening
Zorg dat kinderen en ouders begrijpelijke informatie krijgen over procedures, rechten en plichten, in taal en vorm die past bij hun leeftijd. Voorkom dat kinderen als tolk optreden.
Stimuleer inspraak via jeugdraden of jongerenpanels op opvanglocaties, zodat hun stem wordt gehoord bij inrichting in beleid.

Vanzelfsprekend staan wij tot uw beschikking voor nadere informatie.

Met vriendelijke groet,
namens de Werkgroep Kind in azc,

Tessa Terpstra,
Voorzitter

De Werkgroep Kind in azc is een coalitie van Defence for Children, De Vrolijkheid, INLIA Foundations, Kinderpostzegels, Save the Children, UNHCR, de VN-Vluchtelingenorganisatie, Vluchtelingenwerk Nederland en War Child. De Werkgroep is opgericht in 2010 om ervoor te zorgen dat de asielopvang voor kinderen voldoet aan de eisen van het VN-Kinderrechtenverdrag. De leden van de Werkgroep bundelen hun krachten om de rechten van kinderen in de asielopvang en hun situatie te verbeteren.

Bijlage 1. Uitgangspunten kindvriendelijke en veilige opvang.

---

[13] Voorjaarsnota 2026, p. 59; COA, stabiele financiering doorbraak voor asielopvang, 7 juli 2026.
[14] Tweede Kamer, vergaderjaar 2025–2026, 19 637, nr. 3483.
[15] Zie 3. Zoals de Adviesraad Migratie en de Raad voor het Openbaar Bestuur ook bevestigen, groeien kinderen op in onzekerheid, verhuizen frequent en hebben onvoldoende toegang tot structureel onderwijs, rust en veiligheid.